

Kaupunkikehitysjaoston lausunto Raision kaupungin hulevesistrategiasta

Infralautakunta 19.11.2024 § 108

Valmistelija: yhdyskuntainsinööri Susanna Väinölä,
etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Yleistä

Ilmastonmuutoksen kiihtyessä sään ääri-ilmiöt, kuten rankkasateet, lisääntyvät. Arvioiden mukaan vuosisadan loppuun mennessä yleisesti sademäärissä voidaan nähdä noin 5–10 %:n kasvu verrattuna vuosien 1981–2010 tasoihin. Tämä johtuu siitä, että sateet yleisesti voimistuvat. Onkin ennustettu, että kesäkauden kovimmat rankkasateet voivat voimistua jopa 10–25 %.

Lisääntyvät sademäärät ja erityisesti niiden intensiteetti tulee huomioida varsinkin kaupunkialueilla, missä veden luonnollinen imeytyminen maaperään on vähäistä läpäisemättömien pintojen, kuten asfaltoinnin vuoksi. Kuntien tulee varautua jatkossa entistä paremmin hulevesien hallitsemiseen, jotta ihmiselle, infrastruktuurille ja ympäristölle aiheutuvat haitat saadaan minimoitua.

Taustatietoa

Hulevesiä koskeva erityissäännöstö on koottu maankäyttö- ja rakennuslain luvun 13 a pykälään 103 a § – 103 o §. Maankäyttö- ja rakennuslaissa määrätään lisäksi, että hulevesien hallinnan päävastuu asemakaavoitetuilla alueilla on kunnilla. Laissa hulevesien hallinnan yleisenä tavoitteena on:

- 1) kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa erityisesti asemakaava-alueella;
- 2) imeyttää ja viivyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla;
- 3) ehkäistä hulevesistä ympäristölle ja kiinteistölle aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä; ja
- 4) edistää luopumista hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin

Laki- ja toimintaympäristön muutokset ovat tuoneet kuntiin ongelmallisia tilanteita koskien mm. hulevesien hallintaa koskevien asioiden ratkaisemiseen ja yhteisten toimintaperiaatteiden määrittämiseen.

Hulevesien asianmukainen hallinta vaatii useiden eri sidosryhmien yhteistyötä ja siksi useissa kunnissa on laadittu strategiset tavoitteet, joiden pohjalta on lähdetty kartoittamaan ja selkeyttämään omaa toimintaa koskien hulevesien kokonaisvaltaista hallintaa.

Hulevesistrategian tavoitteet

- 1) Hulevesien hallintaa edistävien periaatteiden määrittäminen sekä hulevesiosaamisen ja -tietoisuuden lisääminen.
- 2) Hulevesien laadullisten ja määrällisten hallintamenetelmien kehittäminen kokonaisvaltaisesti.
- 3) Vastuukysymysten ja sidosryhmien selkeyttäminen.
- 4) Hulevesien hyödyntäminen viihtyvyyden lisääjänä.
- 5) Riittävän osaamisen ja resurssien turvaaminen.

Näiden strategiassa mainittujen tavoitteiden kautta määritellään tarkemmat toimintaperiaatteet sen toteuttamiseen ja seurantaan. Strategian pohjalta laaditaan hulevesiohjelma, jossa laaditaan yhteiset toimintatavat ja selkeytetään vastuita ja prosesseja hulevesien hallintaan liittyen niin kaupungin toiminnassa poikkihallinnollisesti kuin asukkaiden kesken.

Hallintokuntien välille kehitetään yhteistyömuotoja, joiden avulla hulevesien hallinnan kysymykset voidaan tulevaisuudessa ratkaista selkeisiin toimintaohjeisiin perustuen. Yksi tärkeimpänä toimenpiteenä on perustaa poikkihallinnollinen hulevesityöryhmä, jonka keskeisenä roolina on seurata strategisten tavoitteiden toteutumista ja hulevesiohjelmassa laadittujen toimintamallien ja linjausten toteutumista ja ottaa kantaa mahdollisiin muutos- ja/tai täydennysehdotuksiin.

Hulevesistrategia on laadittu Sweco Finland Oy:n toimesta ja yhteistyössä poikkihallinnollisen projektiryhmän kanssa, johon ovat Raision kaupungilta kuuluneet kaupungininsinööri Mikko Kunttu, ympäristöpäällikkö, Kirsi Anttila, maankäyttöjohtaja Joonas Kärkkäinen, kaupunginarkkitehti Emma Kaitaa, kiinteistöpäällikkö Ari Jalonen, talotekniikkainsinööri Mikko Rantanen, ympäristötarkastaja Tuija Lojander, tarkastusinsinööri Tommi Mylly, yhdyskuntainsinööri Susanna Väinölä ja Raision Vesi Oy:ltä toimitusjohtaja Anders Öström. Näiden edellä mainittujen henkilöiden on tarkoitus toimia poikkihallinnollisena hulevesityöryhmänä ja olla tiiviisti mukana hulevesiohjelman laadinnassa.

Toimintaperiaatteista keskeisenä on hulevesien hallintasuunnitelmien laatiminen valuma-aluelähtöisesti ja alueella olevat vaikuttavat tekijät huomioiden (maaperä, olemassa oleva infra ja putkien kapasiteetit). Näin mahdollistetaan kokonaisvaltainen hulevesien huomiointi jo maankäyttö- ja kaavoitusvaiheessa ja selvitykset toimivat työkaluna koko prosessin ajan, aina alueiden ylläpitoon asti.

Hulevesiin liittyviä selvityksiä on nyt laadittu Raision alueelle (valuma-alue selvitys, tulvareitit, hydraulinen mallinnus, jäteviemäreiden ylivuotokartoitus, asukaskysely). Näistä saadaan työkaluja hulevesien kokonaisuhallinnan kehittämiseen ja hulevesiohjelman laatimiseen.

Yhteenveto

Strategioiden merkitys tulee kasvamaan toiminnan ohjauksen ja suunnittelun välineenä. Yleensä julkisen sektorin strategiatyöskentelyn tärkeimpänä lähtökohtana on organisaation tai organisaatioiden välisten yhteisten toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden määrittäminen.

Hulevesistrategialla voidaan varmistaa pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen ja sen avulla tehostetaan resurssien oikeata kohdentamista ja käyttöä. Hulevesistrategian myötä saadaan hulevedet ja niiden keskeisempi huomiointi osaksi kaupungin päätöksentekoa.

Laaditulla hulevesistrategialla saadaan yhteistä sitoutumista päämäärien saavuttamiseksi ja määritellään tärkeimmät tavoitteet ja toimet hulevesiohjelman laadintaan ja tavoitteiden toteutumisen seurantaan.

Infralautakunta hyväksyy hulevesistrategian lausuntokierroksen jälkeen.

Päätösehdotus Infralautakunta pyytää liitteenä olevasta Raision kaupungin hulevesistrategiasta lausunnot lupalautakunnalta ja kaupunkikehitysjaostolta vuoden 2024 loppuun mennessä.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunkikehitysjaosto 11.12.2024 § 80
1007/14.05.00/2024

Valmistelija: kaupunginarkkitehti Emma Kaitaa, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Lausuntopyyntö

Infralautakunta pyytää kaupunkikehitysjaostolta lausuntoa 9.9.2024 päivätystä Raision hulevesistrategiasta vuoden 2024 loppuun mennessä. Infralautakunta hyväksyy hulevesistrategian lausuntokierroksen jälkeen.

Hulevesistrategia

Ilmastonmuutoksen kiihtyessä sään ääri-ilmiöt, kuten rankkasateet, lisääntyvät. Kasvavat sademäärät ja erityisesti niiden intensiteetti tulee huomioida varsinkin kaupunkialueilla, missä veden luonnollinen imeytyminen maaperään on vähäistä läpäisemättömien pintojen, kuten asfaltoinnin vuoksi. Kuntien tulee varautua jatkossa entistä paremmin hulevesien hallitsemiseen, jotta ihmiselle, infrastruktuurille ja ympäristölle aiheutuvat haitat saadaan minimoitua.

Maankäyttö- ja rakennuslain (682/2014) mukaan hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueilla vastaa kunta. Lisäksi hulevesitulvariskien hallinnan suunnittelu kuuluu kunnan vastuulle (Laki tulvariskien hallinnasta 19 §, 620/2010): Kunnan tulee tehdä alustava arviointi hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä, nimetä merkittävät hulevesitulvariskialueet ja laatia tulvavaara- ja riskikartat. Merkittävillä riskialueilla kunnan on laadittava hulevesitulvariskien hallintasuunnitelmat. Hulevesiin liittyvää lainsäädäntöä on esitelty strategian kohdassa 3 Lainsäädäntö.

Raision kaupungin hulevesistrategia on kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja, jonka tavoitteena on tukea tehokasta päätöksentekoa ja varmistaa tarvittavien resurssien varaaminen siinä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Hulevesistrategian tavoitteet:

- 1) Hulevesien hallintaa edistävien periaatteiden määrittäminen sekä hulevesiosaamisen ja -tietoisuuden lisääminen.
- 2) Hulevesien laadullisten ja määrällisten hallintamenetelmien kehittäminen kokonaisvaltaisesti.
- 3) Vastuukysymysten ja sidosryhmien selkeyttäminen.
- 4) Hulevesien hyödyntäminen viihtyvyyden lisääjänä.
- 5) Riittävän osaamisen ja resurssien turvaaminen.

Strategian pohjalta laaditaan hulevesiohjelma, jossa linjataan yhteiset toimintatavat sekä selkeytetään vastuita ja prosesseja hulevesien hallintaan liittyen niin kaupungin toiminnassa poikkihallinnollisesti kuin asukkaiden kesken.

Hulevesistrategia on laadittu Sweco Finland Oy:n toimesta ja yhteistyössä poikkihallinnollisen projektiryhmän kanssa. Projektiryhmän on tarkoitus

toimia jatkossa hulevesityöryhmänä ja olla tiiviisti mukana hulevesiohjelman laadinnassa.

Hulevesistrategia on liitteenä.

Lausunto

Raision kaupungin missiona on olla ”Kestävän kasvun rohkea rakentaja” ja kaupunkistrategiaan on nostettu tavoitteeksi ”kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa.” Kestävyyden tavoittelussa olennaista on ilmastotyön lisäksi ilmastomuutokseen sopeutuminen. Sään ääri-ilmiöiden tuomat rankkasateet ja niiden nostattamat hulevesitulvat aiheuttavat hallitsemattomina monenlaista haittaa niin ihmiselle, infrastruktuurille kuin ympäristöllekin.

Raision kaupungin yhdyskuntarakenteen tiivistyessä ja toisaalta myös laajetessa hulevesien hallintaan tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota. Kaupungin pieni pinta-ala haastaa priorisoimaan kaupunkirakenteen painopisteitä rakennetun ympäristön ja luonnonympäristön välillä. Rakennetun ympäristön ja ilmastomuutoksen takia lisääntyvien hulevesien hallintaan tulee osoittaa tarvittavat, kokonaisuuden kannalta olennaiset tilavaraukset.

Lausunnolla olevassa hulevesistrategiassa on esitetty kattavat yleispiirteiset päätavoitteet ja toimintaperiaatteet myöhemmin laadittavalle hulevesiohjelmalle. Kaavoitukselle esitetyt vastuut kuvaavat lainsäädännön edellyttämää tasoa, jonka toteuttamista monialaisena jatkuva hulevesityö tukee. Hulevesistrategian projektiryhmään on koottu edustajat niiltä toimialoilta, joita hulevesien hallinnan suunnittelu ja itse hallintaan liittyvät toimet koskettavat. Maankäyttö- ja asumispalveluilla sekä kaavoituspalveluilla on edustajat projektiryhmässä, jonka on tarkoitus toimia jatkossa hulevesityöryhmänä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Eero Vainio
Päätösehdotus	Kaupunkikehitysjaosto antaa edellä olevan valmistelun mukaisen lausunnon.
Päätös	Kokouksessa esittelijänä toimi kaupunkikehitysjohtaja Samu Mattila. Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.